تجهیز مالی بورس از طریق اوراق بدهی

وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: در برنامه‌ای که برای وزارت ارائه کرده‌بودم، استفاده از بازار سرمایه به عنوان یک کریدور اساسی در تامین مالی اقتصاد نام برده‌شد که البته اجرای آن نیاز به الزاماتی داشت که اولین شرط لازم آن باور بنگاه‌ها و دومین شرط باور سرمایه‌گذاران به بازار سرمایه بود. فرهاد دژپسند افزود: با توجه به استقبال از بازار سرمایه برنامه‌ریزی کردیم تا از طریق عرضه‌های مناسب چه در قالب شناور و چه در قالب عرضه‌های اولیه، تامین شود و پایداری بورس هم آسیب نبیند اما اتفاقاتی افتاد که بروز آنها به بازار سرمایه آسیب رساند. وی تاکید کرد: امسال ۵۰۰هزار میلیاردتومان تجهیز منابع مالی از طریق بازار سرمایه انجام شد اما برخی به غلط این موضوع را منعکس کردند که دولت ۵۰۰هزار میلیارد تومان از بازار سرمایه تامین‌مالی کرده که هرگز چنین چیزی درست نیست. این تجهیز مالی برای اقتصاد کشور از طریق بازار بدهی و بازار سهام برای همه بخش‌های دولتی، خصوصی و نهادهای عمومی مانند شهرداری‌ها صورت پذیرفت. / ایلنا

بازار سرمایه که امسال را در بهترین شرایط بازدهی آغاز کرد در پایان سال اصلا حال و روز خوبی ندارد

تصمیمات بورسی ۹۹ با سرمایه مردم چه کرد؟

امین محمودی
اقتصاد

حال این روزهای بازار سرمایه خوب نیست؛ چند ماه پیش بود که بورس وارد رکود شد و سهامداران زیادی به دلیل نگرانی این بازار را ترک کردند. سهامدارانی که به امید کسب سودهای میلیونی اقدام به دریافت کد سهامداری کرده بودند. در هفته‌های اخیر بازاربورس تهران به شدت دچار نوسانات منفی شد و دو هفته مانده به پایان سال شاهد رکوردشکنی ریزش معاملات در بازار سرمایه بودیم به طوری که ریزش شاخص بورس تهران و رسیدن آن به یک میلیون ۱۸۱ هزار واحد تا ۱۱ اسفندماه، علاوه بر افزایش نگرانی در بین سهامداران خرد و کاهش میزان حجم معاملات، خروج پول از این بازار هم با شدت بیشتری روبه رو کرد. به عقیده برخی از صاحب نظران این بازار، بی‌اعتمادی شکل گرفته در بین سهامداران خرد و ترس آنها، باعث نزولی شدن بازار شده‌است. زمانی که علت نوسانات در بازار سرمایه را از سوی کارشناسان جویا می‌شویم نظرات متعددی از زبان این کارشناسان در خصوص روند معاملات این روزهای بازار سرمایه مطرح می‌شود. تعدادی از کارشناسان معتقدند دخالت‌های زیاد دولت، بازار رو به اوج بورس را زمین زد و دیگران معتقدند عدم وضع قوانین مناسب توسط مجلس، ترس سهامداران و تصمیم برای خروج هر چه زودتر از این بازار را دلیل این ریزش می‌دانند.

مجلس قوانین مناسب وضع کند؛ دولت دخالت نکند

میثم رادپور، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با جام جم اظهار کرد: انتظار فعالان بورس از مجلس این است که قوانینی وضع کند که بیشتر به شفافیت و کارایی بازار سرمایه منجر شود و دولت نیز در حد امکان کمتر در این بازار دخالت کند. وی افزود: یک دوره دولت با تبلیغات خود مردم عادی زیادی را نیز به سمت سرمایه‌گذاری در بازار بورس دعوت کرد که پس از ریزش شاخص‌ها مردم ضررشان را از چشم دولت می‌بینند. بنابراین دولت نباید مردم را تشویق به سرمایه‌گذاری در بورس می‌کرد.

این کارشناس بازار سرمایه گفت: در مدت زمان فعلی هم قیمت دلار و هم قیمت کالاهای اساسی در دنیا افزایش یافته‌است و به نظر می‌رسد در سال آینده نیز شاهد رشد صعودی قیمت کالاهای اساسی باشیم و ارزش بورس ایران نیز مبتنی بر کالاهای اساسی است.

رادپور در ادامه با انتقاد از تحقیق و تفحص از بازار بورس گفت: بازار سرمایه یک زمانی مثل دیگر بازارها رشد کرد و حبابی شد و بعد هم با ریزش مواجه شد که البته بخش‌ها در این امر نقش داشتند و به وضعیت فعلی رسید. خواسته اصلی کارشناسان این است که مجلس و دولت در بازار بورس دخالت مستقیم نداشته باشند. دولت فروشنده بزرگ در بازار سرمایه است و باید از این بخش حمایت اصولی شود.

این کارشناس بازار سرمایه یادآور شد: روی کاغذ قیمت‌ها در بورس منطقی تر و ارزنده تر از زمانهای قبل شده اما متاسفانه رشدی که اتفاق افتاده ناشی از تورم است نه رشد اقتصادی. به همین دلیل خبرهایی که منجر به رشد اقتصادی می‌شود خیلی در بازار سرمایه تاثیر ندارد بلکه اخباری که آثار تورمی دارد نوسانات بازار را افزایش می‌دهد.

ریسک سرمایه‌گذاری در بازارهای مختلف

مهدی سوری، کارشناس بازار سرمایه در مورد تحقیق و تفحص از بورس به جام جم گفت: سابقه‌ای که از تحقیق و تفحص‌های قبلی مانند صندوق‌های فرهنگیان یا مواردی از این دست وجود دارد نشان دهنده عدم موفقیت این طرحها و برخورد همراه با مچ گیری و دادگاه قضایی است و این امر برای نماینده مجلس در حوزه انتخابیه عملکرد موفقی به شمار می‌آید اما برای بازار سرمایه به شدت مضر است. سوری افزود: سال ۹۸ یک فرصت تاریخی برای بورس و اقتصاد کشورمان به وجود آمد تا پوست اندازی کند و از سمت اقتصاد بانک محور به سمت اقتصاد بازار سرمایه محور برود و مردم نیز به صورت تاریخی تمایل زیادی به سرمایه‌گذاری در کالاها و بازارهای مختلف مثل مسکن داشتند تا بتوانند ریسک تورم خودشان را پوشش بدهند. وی معتقد است، سپرده‌گذاری در شبکه بانکی به‌منظور کسب سود باعث خروج نقدینگی از تولید می‌شود که تورم را به‌دنبال دارد. این کاهش تولید مردم را به سمت بازارهایی مانند دلار، سکه، خودرو، سیمکارت و مسکن کشانده بود که انتظارات تورمی را افزایش می‌دهد. در سال گذشته این فرصت به‌وجود آمد تا این پول سیال که عمدتا منجر به افزایش نقدینگی و تورم می‌شد به‌گونه‌ای در بازار سرمایه مهار شود و به سمت تولید هدایت شود اما متاسفانه از این فرصت تاریخی به‌درستی استفاده نشد. سوری گفت: با توجه به آموزش‌های درست سازمان بورس و اطلاع‌رسانی‌های جامع، همایش‌های شهری گسترده و فرهنگ‌سازی درست و وسیع مردم کم‌کم آشنایی خوبی با بورس پیدا کرده بودند ولی طولی نکشید که دولت وارد بازار سرمایه شد. وی با تاکید بر این‌که در همان زمان به دولت هشدار دادیم که این ورود ممکن است آثار مخربی داشته باشد، افزود: به دولت هشدار دادیم که بازار سرمایه بازاری شفاف است که فساد کمی در آن وجود داشته و انتظارات بازدهی زیادی دارد و می‌تواند سلامت اقتصاد و رونق تولید را به همراه داشته باشد اما متاسفانه مسؤولان به این موضوعات توجه نکردند. این کارشناس بازار بورس با تاکید بر این که دولت‌ها خود به‌دنبال روال و قاعده گذاشتن در هر بازاری برای نفع کوتاه‌مدت خود هستند، گفت: متاسفانه دولت در بدو ورود با سیاست‌های دستوری که در سایر بخش‌های اقتصاد نیز حکمفرماست به جان بازار بورس افتاد و با این ابزارهای نادرست که به نوعی بدعت‌گذاری در بازار سرمایه بود، بورس را به نابودی کشاند. وی افزود: ازجمله این بدعت‌گذاری‌ها می‌توان به ورود سهام عدالت به بورس اشاره کرد. معتقدم اقشار نیازمند جامعه اصلا جامعه هدف سهامداری نیستند چون کسی حق دارد سهام بخرد که پس‌انداز دارد و با بخشی از پس‌اندازش می‌تواند ریسک نفع و زیان کند ولی اقشار نیازمند جامعه اصلا پس‌اندازی ندارند بلکه اینها نیاز به نقدینگی دارند و اینها نیاز به سهام ندارند. این کارشناس بازار سرمایه گفت: معتقدم دولت برای تامین مالی خود در بازار بورس به نوعی شتابزدگی و تعجیل کرد چون بازار سرمایه جایی نیست که صرفا بتوانید از آن پول برداشت کنید و باید جریان خروجی و ورودی آن تنظیم شود. درست مثل یک درخت می‌ماند که اگر آبی به آن ندهید طبیعتا میوه‌ای هم از آن برداشت نخواهید کرد. سوری اضافه کرد: این تعجیل تا جایی پیش رفت که دولت حتی صبر نکرد که مردم با بورس آشنا و وارد بورس شوند و بعد دولت صندوق‌های ای‌تی‌اف را عرضه و نقدینگی آن را از بازار بورس خارج کرد. وی در مورد نقش مجلس در وضعیت فعلی بورس نیز گفت: برخی نمایندگان مجلس که تخصص کافی در زمینه بازار سرمایه ندارند تصمیماتی اتخاذ کردند که بازار سرمایه را برهم زد. این کارشناس بازار سرمایه با انتقاد از طرح تحقیق و تفحص از سازمان بورس گفت: سیاست‌های مچگیری تاکنون در هیچ جای دیگر اقتصاد ما جواب نداده بنابراین قطعا در بورس هم جواب نخواهد داد. کارشناسان بارها در کمیسیون‌های تخصصی مجلس حضور پیدا کردند و پیشنهاد دادند جلوی سهام عدالت گرفته شود اما برخی دیگر در مورد جاماندگان سهام عدالت صحبت کردند. وی گفت: تجارب یک سال اخیر در زمینه بازار سرمایه نشان داد که سیاستگذاری‌های کشور چه در سمت مجلس و چه در سمت دولت از پختگی لازم و از اطلاعات لازم برخوردار نیست. متاسفانه بازار سرمایه به محلی برای کشمکش سیاسی بین مجلس و دولت تبدیل شد و مردم قربانی این تصمیمات شدند.

ناآرامی در یک سهام شاخص‌ساز

فولاد یک سهم شاخص‌ساز در بورس است. از ابتدای سال بحث قیمت‌گذاری فولاد در بورس کالا شائبه‌هایی را پیش آورد و داریوش اسماعیلی، معاون سابق معدنی وزارت صمت فرمول‌هایی را اجرا کرد که نتیجه مطلوبی حاصل نشد. از این رو مجلس وارد عمل شد و کف و سقف قیمت تعیین کرد که انتقادهای زیادی به دنبال داشت. حسین سلاح‌ورزی عضو شورای عالی بورس در همان زمان از مصوبه مجلس مبنی بر تعیین سقف و کف قیمتی فولاد توسط وزارت صمت انتقاد کرد و گفت: این تصمیم ماهیت شورای عالی بورس را زیر سوال خواهد برد. عضو شورای عالی بورس افزود: این‌که قانونگذار، شورای عالی بورس را با ترکیب متنوع و جامع در تصمیم‌گیری‌ها مد نظر قرار نداده و سیاستگذاری در حوزه بورس‌ها چه بورس اوراق بهادار و چه بورس‌های کالایی را که جزو وظایف شورای عالی بورس است، نادیده گرفته، جای تعجب دارد. تصمیمات این‌چنینی باعث از کار انداختن مکانیزم بورس شده و اثرات بسیار نامطلوبی را در پی خواهد داشت و امیدواریم این مصوبه هنگام ارائه به صحن علنی، به تصویب نمایندگان نرسد. وی تاکید کرد: قیمت‌گذاری روی کالاهایی که در بورس عرضه می‌شوند ضمن ایجاد رانت عظیم برای گروهی خاص، منجر به خدشه‌دار شدن و زیان منافع میلیون‌ها سهامداری می‌شود که سهام شرکت‌های تولیدکننده این کالاها را خریداری کرده‌اند. هر چند اخیرا کمیسیون اقتصادی مجلس اعلام کرده مصوبه تعیین کف و سقف قیمت فولاد لغو خواهد شد اما اجرای این تصمیمات باعث شده بازار سرمایه نتواند مانند گذشته سرمایه‌پذیری خود را حفظ کند.

تجمعات سرمایه‌ای

زمستان امسال بازار سرمایه را سرما زد. به طوری‌که ریزش‌هایی که در بازار سرمایه اتفاق افتاد باعث شد سهامداران اعتراض خود را با تجمع اعلام کنند. تجمعات گسترده مقابل سازمان بورس و اوراق بهادار به نشانه اعتراض به وضعیت به ریزش شدید بازار سرمایه بود. حسن قالیباف اصل زمانی که در ابتدای سال تصدی سازمان بورس را بر عهده گرفت شاخص کل بر پایه ۵۰۰ هزار واحد بود و چند ماه بعد در مرداد ماه رکورد شاخص بورس برای اولین بار شکسته شد و به بیش از دومیلیون و ۱۰۰هزار واحد رسید. اما از شهریور ماه روند نزولی آغاز شد که برخی کارشناسان معتقدند اختلاف وزیر اقتصاد و وزیر نفت بر سر عرضه پالایش یکم (دارا دوم) باعث شد تا سهامداران نسبت به سرمایه گذاری در این بازار صرف نظر کنند. همچنین برخی تحلیلگران مطرح می‌کنند دعوت مردم برای ورود به بورس و سرمایه گذاری در این بخش و تعیین کف شاخص توسط برخی مقامات ارشد دولت باعث شد تا وقتی شاخص به پایین تر از عدد یک میلیون و ۵۰۰هزار واحدی که رئیس دفتر رئیس جمهوری اعلام کرد، بیاید مردم اعتمادشان را از دست بدهند. قالیباف اصل زمانی که بازار در شرایط نامطلوبی قرار داشت تصمیم به استعفا گرفت و عطای سمت ریاست سازمان بورس و اوراق بهادار را به لقایش بخشید. آنچه مشخص است سرمایه گذاری در هر بازاری نیازمند سودده بودن آن است و نقدینگی به سمتی حرکت می‌کند که بیشترین سود را عاید سرمایه‌دار کند. تا سال‌ها پیش کارشناسان اقتصادی مطرح می‌کردند نقدینگی باید به سمت بازار سرمایه هدایت شود تا بنگاه های تولیدی بتوانند از این ظرفیت استفاده کنند اما زمانی که این اتفاق افتاد و سرمایه‌های زیادی راهی این بازار شد تصمیمات نادرست سهامدارانی که وارد این بازار شده بودند را پشیمان کرد. حالا با وجود نوسانات و اتفاقاتی که پیش آمده مسؤولان کشور بدون در نظر گرفتن تصمیمات جناحی باید نسبت به سرمایه های مردم مسؤولانه تصمیم بگیرند تا دوباره نقدینگی از این بازار خارج نشود و سر از بازارهایی مانند طلا، سکه و ارز در بیاورد.

قول‌های دولت در حد حرف باقی ماند

حسین ایزدی، عضو هیات علمی دانشگاه و کارشناس بازار سرمایه در مورد وضعیت کنونی بورس گفت: اعتماد سهامداران به‌خاطر دستکاری دولت در بورس، حمایت‌های بدون پشتوانه، قول‌هایی که تنها یک حرف باقی ماند و همچنین حرف و حدیث‌های که توسط مسؤولان زده شد، سلب شد. ایزدی به ریزش حدود یک میلیون واحدی بازار که از مرداد تا آبان طول کشید اشاره کرد و افزود: زمانی که شاخص از دو میلیون و ۱۰۰هزار واحد به یک میلیون و ۲۰۰ هزار واحد رسید بسیاری از سهامداران زیان کردند که بعد از آن هم بحث منابع صندوق توسعه ملی، صندوق تثبیت و حمایت‌های از این دست را پیش کشیدند اما این اقدامات باعث نشد بازار به شرایط قبل بازگردد. وی افزود: سیاستگذاری‌های دولت و مجلس در راستای حمایت از سرمایه‌گذاران نیست و قیمت‌های دستوری و همچنین مشکلات در بخش اجرا باعث شده تا سهامداران زیان زیادی تجربه کنند. این کارشناس بازار سرمایه با به کار بردن این جمله که «باید به سهامدارانی که با وجود این شرایط هنوز در بازار ایستادند تبریک گفت» اظهار کرد: اگر سهامداران ما یکباره برای ترک بازار هجوم می‌آوردند اوضاع ما از ۱۱ سپتامبر بدتر می‌شد اما هنوز مشخص است که برخی سهامداران همچنان به دنبال ماندن در بازار هستند. به گفته وی، اعتبار بازار به اعتماد سهامداران آن است و ما هیچ گونه اقدام عملی از سوی دولت در راستای بهبود شرایط کنونی و جذب اعتماد عمومی سهامداران مشاهده نمی‌کنیم و دولت باید نظارت خود بر این بازار را بیشتر کند. این استاد دانشگاه در واکنش به برخی اظهارنظرهای نمایندگان مجلس در مورد بازار سرمایه گفت: در این شرایط اظهار نظر برخی نمایندگان به گونه‌ای است که به بحرانی شدن بازار کمک می‌کند، حرف‌های غیرکارشناسی که سبب ایجاد شائبه‌هایی در بورس می‌شود و خواهشمندم از دادن نظر- چه مثبت و چه منفی- در بورس پرهیز کنید. هر کسی در حال حاضر در مورد بورس صحبت می‌کند، به عبارت دیگر این بازار مثل یک توپ می‌ماند که هر کسی زیر آن شوت می‌کند. اگر دولت یا مجلس حتی اگر می‌خواهند حمایتی هم صحبت کنند اعلام نکنند، بگذارند بورس در متن خبرها نباشد. ایزدی افزود: نباید کسی به غیر از افراد سازمان بورس حتی به منظور حمایت از بازار سرمایه سخن بگوید.